

Siilinjärven kunta
Viranomaislautakunta

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2018 – 2020

Luonnos

Sisällys

1. Johdanto.....	3
1.1 Ympäristövalvonnan tarkoitus	3
1.2 Lainsäädännöstä	4
1.3 Valvontakeinoista	5
2. Valvontaviranomaiset.....	5
2.1 Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asema organisaatiossa ja henkilöressit	6
2.2 Toimivallan delegointi viranhaltijoille	6
2.3 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa	6
3. Ympäristöolosuhteet.....	7
4. Toimintojen riskinarviointi	8
5. Valvottavat kohteet	11
5.1 Ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet	11
5.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot	12
5.3 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	13
5.4 Muun ympäristölainsäädännön mukainen valvonta.....	13
5.5 Muu valvonta	15
6. Valvontatoimenpiteet.....	16
6.1 Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta	16
6.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa.....	17
7. Tarkastusten maksullisuus	17
8. Valvontaohjelma.....	18
8.1 Valvonnan toteutuminen.....	18
8.2 Valvontaohjelman laatiminen.....	18

1. Johdanto

Siilinjärven viranomaislautakunta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena laati 17.11.2015 ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman vuosille 2016 – 2018. Suunnitelmaan perustuen on laadittu valvontaohjelma vuosille 2016 ja 2017. Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta on peritty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan perustuva maksu.

Vuonna 2015 laadittu valvontasuunnitelma oli ensimmäinen Siilinjärvellä laadittu. Suunnitelma mukaan lukien toimialakohtainen riskinarviointi laadittiin yhteistyössä Pohjois-Savon kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijoiden kanssa. Suunnitelmaa on tarpeen päivittää lainsäädännössä ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten perusteella. Suunnitelmakauden viimeisenä vuonna tulee voimaan maakuntauudistus. Tätä uudistusta ei ole otettu huomioon suunnitelman päivityksessä.

Suunnitelman päivitystä varten on tarkistettu toimialakohtainen riskinarviointi. Suunnitelman päivityksessä on apuna käytetty [ympäristöministeriön 16.5.2016 voimaan tullutta ympäristövalvonnan ohjetta](#), missä on kuvattu hyviä valvontakäytäntöjä pienille ja keskisuurille kunnille, ja [kuntaliiton 27.5.2016 päivättyä ohjetta kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman laatimiseen](#).

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulakiin (YSL, [527/2014](#)). Valvonnan kokonaisuuden kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät.

1.1 Ympäristövalvonnan tarkoitus

[Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaoppaan](#) (Ympäristöministeriö, 2014) mukaan

”Ympäristövalvonnan tarkoituksena on varmistaa että ympäristössä tapahtuvat toiminnot ovat lakien, asetusten sekä viranomaisten antamien lupien ja määräysten mukaisia. Lisäksi seurataan toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia sekä toiminnassa ja muissa olosuhteissa tapahtuvia muutoksia. Jos toimitaan lainvastaisesti, valvojan velvollisuus on puuttua epäkohtiin.

Ympäristölainsäädännössä valvonnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka valvontaviranomainen tekee lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen edistämiseksi ja varmistamiseksi. Ennakovalvontaan kuuluvat erilaiset hallintotoimet ennen luvan tai ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista, kuten esimerkiksi lupien ja ilmoitusten käsittelyprosessit sekä muutoksenhaku tehtyihin päätöksiin. Jälkivalvonta eli varsinainen laillisuusvalvonta puolestaan kohdistuu toiminnan aloittamisen ja lopettamisen väliseen sekä toiminnan loppumisen jälkeiseen aikaan. Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvonnassa keskeisintä on laillisen tilan palauttaminen rikkomustapauksissa hallinnollisin keinoin sekä lakia rikkoneiden saattaminen rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan.”

Ympäristövalvonnalla varmistetaan haitallisten ympäristömuutosten ehkäiseminen tai poistaminen. Valvontaviranomainen valvoo toimialueellaan myös yleistä etua, joka on yksityistä intressiä laajempi.

Tavoitteena on ennaltaehkäisevä, laadukas, tehokas ja vaikuttava ympäristövalvonta, joka kohdentuu ympäristövaikutuksiltaan ja riskeiltään merkittävimpiin kohteisiin. Tämä tarkoittaa valvonnan priorisointia voimavarojen mukaan.

1.2 Lainsäädännöstä

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnasta säädetään ympäristönsuojelulaisissa ja ympäristönsuojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (YSA, [713/2014](#)). YSL 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

YSL 168.1 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten *valvontasuunnitelma*. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

YSL 168.2 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

YSA 28 §:n mukaan valvontasuunnitelmassa on oltava

- 1) yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelmaan kuuluvalla alueella;
- 2) tieto viranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista luettelona tai erillisenä sähköisenä rekisterinä;
- 3) kuvaus menettelystä valvontaohjelman laatimiseksi;
- 4) tieto siitä, miten ympäristöriskien arviointi tehdään, mitä perusteita siinä käytetään ja miten se ohjaa valvontaohjelman laatimista ja valvontaa;
- 5) tieto siitä, käytetäänkö määräaikaistarkastusten järjestämisessä otantamenettelyä, miltä osin otantaa käytetään ja mitkä ovat otannan laatimisen perusteet;
- 6) kuvaus YSL 169 §:n mukaisten tarkastusten vireilletulosta ja käytöstä; jos viranomaisella ei ole asiasta tarkempaa ohjeistusta, viittaus YSL 169 §:n ja 186 §:n mukaisiin menettelyihin on riittävä;
- 7) tieto valvonnan voimavaroista henkilötyövuosina ja muina valvontaa kuvaavina tunnuslukuina;
- 8) kuvaus viranomaisten välisestä yhteistyöstä valvonnassa.

YSA 29 §:n mukaan määräaikaistarkastusten tiheys on määritettävä ympäristöriskien järjestelmällisen arvioinnin perusteella.

1.3 Valvontakeinoista

YSL 172 §:n mukaan valvonta- ja lupaviranomaisella on tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Edellä mainitun lainkohdan mukaan valvonta- ja lupaviranomaisella oikeus tehtävänsä suorittamista varten:

- 1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;
- 2) kulkea toisen alueella;
- 3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;
- 4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;
- 5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;
- 6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;
- 7) tehdä tarkastuksia 1-6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä tarkoitetun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Määräaikaistarkastusten lisäksi ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja valvotaan myös muun muassa määräaikaissäätöraportteihin (vuosi- ja kuukausiraportit) perustuen sekä muilla tarkastuksilla ja mittauksilla.

2. Valvontaviranomaiset

YSL 23 §:n mukaan ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (*valtion valvontaviranomainen*) sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valtion valvontaviranomaisen tehtävät Siilinjärven kunnan alueella hoitaa Pohjois-Savon ELY-keskus (postiosoite PL 2000, 70101 Kuopio, käyntiosoite Kallanranta 11, puhelinvaihe 0295 026 500, valtakunnallinen [ympäristöasioiden asiakaspalvelu](#) puh. 0295 020 900).

Siilinjärvellä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät hoitaa viranomaislautakunta (sähköposti ymparistonsuojelu@siilinjarvi.fi, postiosoite PL 5, 71801 Siilinjärvi, käyntiosoite Kasurilantie 1). Voimassa olevan, kunnanvaltuuston 29.5.2017 hyväksymän hallintosäännön mukaan lainsäädännössä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle määrättyjen tehtävien lisäksi viranomaislautakunta ratkaisee luonnonnsuojelulain (1096/1996) nojalla yksityisen maalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamiseen ja rauhoituksen lakkauttamiseen liittyvät asiat sekä ulkoilulaissa (606/1973) kunnan leirintäalueviranomaiselle määrättyihin tehtäviin liittyvät asiat. Lisäksi viranomaislautakunta päättää kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamisesta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii myös kunnan ympäristölupaviranomaisena. Valtion lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto (Itä-Suomen aluehallintovirasto, postiosoite PL 50, 50101 Mikkeli, käyntiosoite Hallituskatu 12-14, Kuopio, puhelinvaihe 0295 016 800) . Toimivaltarajat ovat määritelty ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa.

2.1 Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asema organisaatiossa ja henkilöresurssit

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät hoidetaan ympäristönsuojelu - tulosalueella, joka on osa Siilinjärven kunnan teknistä palvelualueita.

Viranomaislautakunnan alainen ympäristönsuojelun henkilöstö (sähköposti ymparistonsuojelu@siilinjarvi.fi, etunimi.sukunimi@siilinjarvi.fi) on seuraava:

- toimistos sihteeri Eija Potasev (0,8 htv; puhelin 044 740 1439)
- ympäristönsuojelutarkastaja Johanna Ahonen (puhelin 044 740 1442)
- ympäristönsuojelutarkastaja Matti Nousiainen (puhelin 044 740 1422)
- ympäristönsuojelupäällikkö Arja Saarelainen (puhelin 044 740 1421)

Henkilöstö hoitaa kaikki kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle säädetyt tehtävät ja edellä kohdassa 2 mainitut viranomaislautakunnalle hallintosäännössä määrätyt tehtävät. Tarkastajien ja päällikön kokonaistyöpanoksesta (3 htv) noin 25 % käytetään määräaikaistarkastuksiin.

2.2 Toimivallan delegointi viranhaltijoille

Viranomaislautakunta on 15.8.2017 tekemällään päätöksellä siirtänyt hallintosäännössä annettua toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille.

2.3 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

YSL 189 §:n mukaan vastuu luvanvaraisen toiminnan valvonnasta kuuluu valtion valvontaviranomaiselle, jos toiminnan ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan. Lain esitöiden (HE 214/2013 vp) mukaan valvontaviranomaisilla olisi edelleen rinnakkainen valvontatoimivalta ja osin rinnakkaiset tehtävät.

YSL 23.3 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tämän toimivaltaan kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Vastaavasti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista valtion valvontaviranomaiselle (ELY-keskus). YSA 39 §:n mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä.

YSA 12 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto ELY-keskukselta, jos ympäristölupa-asia koskee toiminnan sijoittumista tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella. Ympäristöluvallisten ja rekisteröitävien toimintojen kohdetiedot tallennetaan ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ylläpitämään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa Itä-Suomen aluehallintovirastolle lausuntoja aluehallintoviraston toimivallassa olevista ympäristölupahakemuksista.

YSL 21.3 §:n mukaan aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee yhteistyötä erityisesti Pohjois-Savon ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen kanssa. ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla läsnä valvomiensa kohteiden määräaikaistarkastuksilla.

Kuntaorganisaatiossa keskeisiä yhteistyötahoja ovat kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja kunnan terveydensuojeluviranomainen. Rakennetun ympäristön epäsiisteyttä ja siihen liittyvää roskaantumista valvotaan yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat tapaukset, jotka liittyvät huonosti hoidettuihin rakennuksiin tai epäasialliseen varastointiin. Ympäristönsuojelu käsittelee jätelain tarkoittamat roskaamistapaukset. Terveydensuojeluviranomaisen kanssa yhdessä hoidettavat asiat liittyvät muun muassa melu- ja pölyhaittoihin sekä levähaittoihin. Ympäristölupahakemuksesta pyydetään lausunto terveydensuojeluviranomaiselta.

Muita yhteistyötahoja kuntaorganisaatiossa niin lakisääteisiä tehtäviä kuin edistämistehtäviäkin hoidettaessa ovat kunnan vesihuoltolaitos, kuntateknikka ja puistopuoli, kunnan maaseutuviranomainen (Sydän Savon maaseutupalvelu) sekä kaavoittaja.

Mikäli valvonnan yhteydessä havaitaan kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet järjestettyyn jätehuoltoon, ilmoitetaan asiasta jätehuoltoviranomaiselle (Savo-Pielisen jätelautakunta). Ympäristönsuojeluviranomainen voi myös tarvittaessa kehottaa kiinteistöä liittymään järjestettyyn jätehuoltoon.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ympäristövahingon torjunnan. Valtion valvontaviranomainen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tapahtumapaikalla tarvittaessa tarkastuksen ja päättää tarvittavista jatkotoimenpiteistä.

Valvontayhteistyötä Tukesin ja pelastuslaitoksen kanssa tehdään kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin.

3. Ympäristöolosuhteet

Siilinjärven kunnan pinta-ala on 508 km², mistä vesialuetta on 107 km². Asukkaita vuoden 2016 lopussa oli 21 768. Siilinjärvellä on kaksi taajamaa, kirkonkylä ja Vuorela-Toivala.

Siilinjärven kunnan halki kulkevat valtatie 5 ja 9 sekä kantatiet 75 ja 77 sekä rautatiet. Finavia Oyj:n Kuopion lentoasema ja Karjalan lennoston Rissalan päätukikohta ovat Siilinjärvellä. Eri liikennemuodot vaikuttavat merkittävästi meluolosuhteisiin. Tieliikenteen päästöjen lisäksi Yara Suomi Oy:n Siilinjärven toimipaikan päästöt vaikuttavat ilmanlaatuun. Etelä-Siilinjärven ympäristöolosuhteisiin, erityisesti ilmanlaatuun vaikuttavat Kuopion puolella Sorsasalossa sijaitseva Powerflute Oy:n tehtaot.

Siilinjärven kunnan halki kulkee Suomen pisin yhtenäinen harjujakso. Harjun solmukohdassa on valtakunnalliseen harjujen suojeleohjelmaan kuuluva Patakukkula-Tarinaharju. Harjujaksoilla ovat laajat vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet: Jälänniemi, Harjamäki-Kasurila, Harjamäki-Käärmelahti ja Kärängänmäki. Vuosina 2014 – 2017 tehtyjen geologisten rakennetutkimusten ja virtausmallinnuksen tulosten perusteella Harjamäki-Kasurila- ja Jälänniemi-pohjavesialueet muodostavan kokonaisuuden, joka on lähes kauttaaltaan hydraulisesti yhteydessä. Kunnan lounaisosassa on vedenhankinnan kannalta tärkeä Autiorannan pohjavesialue. Jokaisella edellä mainitulla pohjavesialueella sijaitsee ottamo, josta otetaan Siilinjärven kunnan alueella tarvittavan talousveden lisäksi vettä myös naapurikuntiin. Harjamäki-Käärmelahti -pohjavesialueella sijaitsee Kuopion Veden vedenottamo.

Pohjavesialueilla on useita riskitoimintoja. Harju-/pohjavesialueilla on ollut ja on Kuopion seudun mittavimmat soravarat. Sora-aineita on otettu vuosikymmenien mittaan paljon. Harjualueilla on useita valtakunnallisen maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohteita. Järjestelmä sisältää tietoja maa-alueista, joilla nykyisin tai aikaisemmin harjoitetusta toiminnasta on saattanut päästä maaperään haitallisia aineita ja alueista, jotka on tutkittu tai kunnostettu. Näitä ovat muun muassa käytöstä poistetut kaatopaikat sekä käytössä olevat ja käytöstä poistetut polttonesteiden jakeluasemat.

Soravarojen lisäksi kunnan alueella on laadukkaita kalliokiviainesesiintymiä, muun muassa Vuorimäessä. Aines soveltuu asfaltin raaka-aineeksi. Siilinjärvellä sijaitseva Yara Suomi Oy:n fosfaattimalmikaivos on Länsi-Euroopan ainoa. Kaivos on Suomen suurin avolouhos.

Harjujen lisäksi Siilinjärven luontoa ja maisemaa leimaavat lehdot ja vesistöt. Siilinjärvi alue kuuluu Kuopion lehtokeskukseen. Siilinjärvi kuuluu Vuoksen vesienhoitoalueeseen. Kunnan itäosa kuuluu Nilsin vesistöreittiin ja länsiosa lialmen reittiin. Siilinjärvellä on 123 järveä. Pohjois-Savon maakunnan pinta-alaltaan suurin järvi, Kallavesi ulottuu myös Siilinjärvelle. Muita suuria järviä ovat Juurusvesi-Akonvesi, Iso-Jälä, Kevätön, Pöljänjärvi ja Sulkavanjärvi sekä Siilinjärvi, Raimäjärvi ja Iso-Petäinen. [Järvien ekologinen tila](#) on pääosin hyvä. Pieni-Sulkavan, Siilinjärven ja Pöljänjärven tila on tyydyttävä, Kevättömän, Sulkavanjärven ja Lyhyenjärven välttävä. Suurimmat vesistökuormittajat ovat Yara Suomi Oy:n Siilinjärven tehtaat ja Siilinjärven kunnan vesihuoltolaitoksen Jynkänniemen jätevedenpuhdistamo. Kunnan vesihuoltolaitoksen lisäksi usealla vesihuoltolaitoksella (vesiosuuskunta) on haja-asutusalueilla vesijohtoverkoston ja viemäriverkoston, joista jätevesi johdetaan käsiteltäväksi Jynkänniemen jätevedenpuhdistamolle. Vesijohtoverkoston piirissä on noin 97 % asukkaista ja viemäriverkoston piirissä noin 85 % asukkaista.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit Siilinjärvellä liittyvät pohja- ja pintavesiin, maaperään sekä ilmanlaatuun ja meluolosuhteisiin.

4. Toimintojen riskinarviointi

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä päästöistä aiheutuvaa terveyshaittaa. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin sitä on valvottava.

Riskinarviointi on 2-vaiheinen, ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan toimialakohtaiset riskit ja toisessa vaiheessa laitoskohtaiset riskit. Näiden perusteella määritellään

valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys. Tarkastuksen perusteella laitoskohtaista riskiä voidaan uudelleen arvioida (kts. seuraava kaavio).

Toimialakohtaiseen riskin arviointiin ovat sisältyneet seuraavat osa-alueet:

1. päästöt ilmaan, sisältää pölyn ja hajun määrän ja laadun
2. melupäästöt ja värinä
3. viemäriin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
4. pintavesiin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
5. muodostuvat jätteet, määrä ja laatu
6. päästöt maaperään ja pohjaveteen
7. roskaantuminen ja epäsiisteys
8. vaarallisten aineiden määrä
9. onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski

Riskit ovat arvioitu asteikolla 0 – 3 seuraavasti:

- 0: ei riskiä (toiminnalla ei ole ympäristövaikutuksia)
- 1: vähäinen riski (lyhytaikainen viihtyisyyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa)
- 2: kohtalainen riski (aiheuttaa viihtyisyyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa)
- 3: merkittävä riski (aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa)

Toimialakohtaiset riskipisteet ovat seuraavat:

Toimiala	Riskipisteet ¹⁾
Metalliteollisuus	8
Energian tuotanto	9
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely tai polttoaineiden valmistus	10
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	8
Asfalttiasema	11
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	10
Mineraalituotteiden valmistus	9
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	8
Eläinsuoja tai kalankasvatus	8
Liikenne	7
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	14
Ulkona sijaitseva ampumarata ja moottoriurheilurata	10
Krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	2
Naapuruussuhdelain 17 § mukainen toiminta	14

1) riskipisteet voivat olla 0 – 27

Laitoskohtaisessa arvioinnissa ympäristöluvalliset, rekisteröidyt ja muut säännölliseen valvontaan kuuluvat laitokset arvioidaan yksittäin ottaen huomioon laitoksen sijainti ja laitoksen toimintaan liittyvät riskit. Sijainnin osalta tarkastellaan

1. asutuksen/loma-asutuksen läheisyys,
2. koulujen ym. herkkien kohteiden läheisyys,
3. sijainti luokitellulla pohjavesialueella ja
4. sijainti ranta-alueella.

Toimintaan liittyvinä riskeinä tarkastellaan

1. toiminnan laajuus,
2. tilat ja laitteet,
3. kemikaalien varastointi ja
4. valvontahistoria.

Laitoskohtaiset riskit arvioidaan asteikolla 0 – 1; 0 ei riskiä, 1 on riski. Laitoksen sijaintiin ja toimintaan liittyen voi laitos saada 0 – 8 riskipistettä.

Toimiala- ja laitoskohtaisen riskipisteytyksen perusteella laitokset sijoittuvat neljään valvontaluokkaan, jonka perusteella määräytyy tarkastustiheys. Riskiperusteiden perusteella valvontaluokat ja -luokkien tarkastustiheydet ovat seuraavat:

Riskipisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
yli 23	I	vuosittain
16 – 22	II	kerran 3 vuodessa
9 – 15	III	kerran 5 vuodessa
0 – 8	IV	kerran 8 vuodessa

Lopullista laitoskohtaista riskiluokkaa tarkennetaan vielä arvioimalla laitoksesta mahdollisesti aiheutuvan päästön todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta seuraavan päästömatriisin avulla:

Päästön todennäköisyys	Riskiluokka		
Suuri	III	II	I
Kohtuullinen	IV	II	I
Pieni	IV	III	II
Päästön seuraus	Lievä	Kohtalainen	Vakava

Päästön todennäköisyys on joko pieni, kohtuullinen (enintään kerran vuodessa) tai suuri (useita kertoja vuodessa). Päästön seurauksen vakavuus arvioidaan seuraavasti:

1. lievä: päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyisyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisvaaraa
2. kohtalainen: päästö aiheuttaa viihtyvyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa
3. vakava: päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa

Laitoskohtaiset riskiluokat ovat seuraavat:

- riskiluokka I: Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Toimintaa on valvottava tiheästi, valvontakäynnit kerran vuodessa.
- riskiluokka II: Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyvyyteen ja ympäristöntilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Toimintaa on valvottava tavanomaista tiheämmin, kerran kolmessa vuodessa.
- riskiluokka III: Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Toimintaa on valvottava tavanomaisella tiheydellä, kerran viidessä vuodessa.
- riskiluokka IV: Ympäristöpäästöllä ei juurikaan vaikutusta ympäristöön. Toimintaa on valvottava tavanomaista harvemmin, valvontakäynnit kerran kahdeksassa vuodessa tai harvemmin.

Toimialakohtaisiin riskipisteisiin lisätään laitoskohtaiset pisteet. Yhteenlaskettujen pisteiden perusteella saadaan valvontaluokka. Laitoksen lopullinen valvontaluokka ja sen mukainen valvonnan tiheys määräytyvät riskipisteiden mukaisen valvontaluokan ja päästömatriisin mukaisen riskiluokan perusteella. Riskiluokan perusteella voidaan pisteiden perusteella saatua valvontaluokkaa laskea tai nostaa yhden luokan verran. Näin muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka ilmaisee kuinka usein laitos on tarkastettava. Valvontaluokka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen arvioi kunkin laitoksen valvontatiheyden vuosittaisessa valvontaohjelmassa.

5. Valvottavat kohteet

5.1 Ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet

Siilinjärvellä ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen lukumäärät toimialoittain ja valvontaviranomaisittain ovat esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Siilinjärvellä ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien valvontakohteiden lukumäärä toimialoittain ja valvontavastuiden perusteella

Toimiala	Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen	ELY-keskus
Metsäteollisuus		1
Metalliteollisuus	1	
Energian tuotanto	7	
Kemianteollisuus		1
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely, nestemäisen polttoaineen jakeluasema	8	3
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	1	
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto, asfalttiasemat	21	
Mineraalituotteiden valmistus	1	
Nahan tai tekstiilien laitospäinen tuotanto tai käsittely		
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	1	
Eläinsuojat tai kalankasvatus	28	3
Liikenne	1	3
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	9	2
Muu toiminta ¹⁾	2	1
Yhteensä	80	14

- 1) YSL 27.1,1-3 §:n mukainen kohde, ulkona sijaitseva ampumarata; pysyvä, ulkona sijaitseva laitospäinen suihkupuhalluspaikka; kiinteä eläintarha tai huvipuisto; krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos

5.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

YSL 118 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus rakentamisesta, yleisötilaisuudesta tai muusta tilapäistä melua tai ääntä aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta, jos melun tai äänen on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää (meluilmoitus).

YSL 119 §:n mukaan koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitospäisesti tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. YSL 120 §:n mukaan jos onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä tai muusta niihin rinnastettavasta yllättävästä, toiminnasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä taikka rakennelman tai laitteen purkamisesta toiminnassa, joka ei ole luvanvarainen tai rekisteröitävä, aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Lain 118 §:n ja 119 §:n mukaiset ilmoitukset on tehtävä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista, kuitenkin vähintään 30 vuorokautta ennen tätä ajankohtaa. Viranomaisen on edellä mainituista ilmoituksista annettava päätös, jota yleensä edeltää tarkastus. Koeluonteinen toiminta ja poikkeuksellinen tilanne tarkastetaan pääsääntöisesti myös toiminnan aikana.

Siilinjärvellä meluilmoituksia käsitellään vuosittain 4 – 12 kappaletta. Ilmoituksia, joiden ei ole katsottu vaativan päätöksen tekemistä (eli melun ei ole katsottu olevan erityisen häiritsevää), on vuosittain 1 – 5 kappaletta.

5.3 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään 3.4.2017 voimaan astuneessa YSL 16 luvussa sekä asiasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (157/2017). YSL:ssä säädetty perustason puhdistusvaatimus koskee uudisrakentamista sekä rakennuksen rakentamiseen verrattavissa olevaa rakennuslupaa edellyttävää korjaus- ja muutostyötä (peruskorjaus). Perustason puhdistusvaatimukset koskevat myös sellaista vesikäymälän rakentamista tai vesi- ja viemärlaitteistoja koskevaa lupaa edellyttävää korjaus- tai muutostyötä, jossa järjestelmä uusitaan tai kokonaisuudessaan korjataan. Pohjavesialueilla ja enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöistä (järvi, lampi, joki, puro (kts. vesilaki 1:3 §)) olevalla alueella on ennen vuotta 2004 rakennettujen jätevesien käsittelyjärjestelmien täytettävä perustason puhdistusvaatimukset 31.10.2019 mennessä.

Siilinjärvellä oli vuosina 2014 – 2016 Jätekuikko Oy:n ja Pohjois-Savon Martat ry:n yhteinen jätevesineuvontahanke, jossa tarjottiin jätevesineuvontaa vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla. Neuvonta perustui aiemmin voimassa olleeseen jätevesilainsäädäntöön. Neuvonnan tarve arvioidaan vuoden 2018 alussa. Muutoin kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä valvotaan haitankärsijöiden ilmoitusten perusteella.

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (nitraattiasetus, 1250/2014) koskee kaikkia eläinsuojia. Nitraattiasetuksen 11 §:n mukaan kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa marraskuun alun ja tammikuun lopun välisenä aikana sekä kuivalannan varastoinnista poikkeustilanteessa on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitus on tehtävä 14 vuorokautta ennen varastoinnin aloittamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tarvittaessa tarkastuksen ilmoituksen johdosta.

YSL 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräystä ei voi antaa ympäristöluvanvaraiselle tai rekisteröitävälle toiminnalle. Määräyksen noudattamista valvotaan uusintatarkastuksella.

YSL 14 luvussa säädetään pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta. YSL:n mukaan aiheuttajan on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle, jos maaperään tai pohjaveteen on päässyt jätettä tai muuta ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista. Selvitys alueen pilaantuneisuudesta ja puhdistamistarpeesta on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta pilaantuneella alueella sekä puhdistamisen yhteydessä kaivetun maa-aineksen hyödyntämisestä kaivualueella tai poistamisesta toimitettavaksi muualla käsiteltäväksi on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle, jos puhdistaminen ei edellytä ympäristölupaa. Pilaantuneiden maiden puhdistusta valvotaan yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

5.4 Muun ympäristölainsäädännön mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä säädetään YSL:n ja YSA:n lisäksi jätelaissa ([646/2011](#)), kemikaalilaissa ([599/2013](#)), maa-aineslaissa ([555/1981](#)),

maastoliikennelaissa ([1710/1995](#)), merenkulun ympäristönsuojelulaissa ([1672/2009](#)), vesihuoltolaissa ([119/2001](#)), vesilaissa ([587/2011](#)) ja vesiliikennelaissa ([463/1996](#)).

Jätelain 24 §:n mukaan yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitostai ammattimainen käsittely siltä osin, kuin ne kuuluvat ympäristönsuojelulain mukaan kunnan valvottaviin kohteisiin. Jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvontavastuu on ensisijaisesti ELY-keskuksella. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton ja siitä sovitaan ELY-keskuksen kanssa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten valvontaan ja roskaantumiseen. Siilinjärven kunnassa on voimassa Savo-Pielisen jätelautakunnan vuonna 2016 hyväksymät kunnalliset jätehuoltomääräykset. Roskaantumista ja rakennetun kiinteistön epäsiisteyttä valvotaan yhteistyössä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Roskaantumisesta johtuvan maaperän pilaantumista valvotaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Tapahtumien jätehuoltoa valvotaan yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on viranomaisten resurssien mahdollisimman tehokas käyttö.

Jätteen kansainvälisten siirtoja koskevien säännösten noudattamista valvoo Suomen ympäristökeskus, joka on laatinut jätelain 124.2 §:n mukaisen kansainvälisten jätesierrojen tarkastussuunnitelman jätesierrojen tarkastusten toteuttamisesta vuosina 2017 – 2019 (29.12.2016 päivätty suunnitelma). Suunnitelman mukaan merkittävimmät riskit päätyä laittomina siirtoina asianmukaisen jätteenkäsittelyn ulkopuolelle on käytöstä poistetuilla lyijyakuilla sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteilla, romuautoilla ja romuautojen varasosilla sekä varastetuilla jätteillä. Kohtalainen laittomuusien riski arvioidaan liittyvän rakennusjätteisiin, vaarallisiin ja vihreisiin jätteisiin. Suunnitelmassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisia ohjataan keskittymään merkittävimpien riskien hallintaan eli lyijyakkujen sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun keräystoiminnan ja autopurkamoiden valvomiseen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava myös jätelain 124.2 §:ssä säädetty, riskinarviointiin perustuva tarkastussuunnitelma, jos sen valvontavastuulle kuuluu laitoksia tai yrityksiä, joiden toimintaan liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Kemikaalilain mukaan ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi kemikaalilain sekä [REACH](#)-, [biosidi](#)- ja [POP](#)-asetusten nojalla. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti. Valvontaa tehdään osana ympäristölupavollisten ja rekisteröityjen laitosten ja toimintojen valvontaa ensisijaisesti kohteissa, joissa kemikaalien käyttö ja varastointi on merkittävää.

Maa-ainelain mukaisia valvontakohteita on 26, joista pääosa on myös ympäristönsuojelulain mukainen valvontakohte.

Siilinjärvellä on vuonna 1996 maastoliikennelain nojalla hyväksytty moottorikelkkailureitti. Pysyviä vesiliikennelain mukaisia valvontakohteita ei ole.

Merenkulun ympäristönsuojelulain mukainen huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelma on Kanavatien huvivenesatamalla.

Vesihuoltolain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa kiinteistöjen liittämismääräyksiä vesijohto ja viemäriverkostoihin vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää liittämismääräyksiä koskevista vapauttamisista.

Vesilakia sovelletaan vesitalousasioihin, joita ovat esimerkiksi vesistöön rakentaminen, maa- ja metsätalousmaiden kuivatus, vesistön säännöstely ja pohjaveden ottaminen. Vesilain mukainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat eräät ojitusta koskevat erimielisyydet. Vesilain mukaan ELY-keskuksella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on rinnakkainen valvontavastuu vesilain mukaisissa asioissa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa on sovittu, että ELY-keskuksen ympäristönsuojelu -yksikön valvontaan kuuluvat

- toiminnot, joissa on myös aluehallintoviraston myöntämä ympäristönsuojelulain mukainen lupa (esimerkiksi Yara Suomi Oy Siilinjärven tehtaat),
- toiminnot, joihin liittyy pohjaveden pilaantumisen vaara tai toiminta sijaitsee pohjavesialueella sekä
- vesistön säännöstely.

ELY-keskuksen ympäristön tila -yksikön valvontaan kuuluvat

- luvanvaraiset ruoppaukset,
- sillat sekä
- muut vesirakentamiskohteet, jotka vaikuttavat usean kunnan alueelle.

Siilinjärvellä on muun muassa seuraavilla toiminnoilla vesilain mukainen lupa:

- pohjaveden ottaminen Hakkaralan ja Koivuniemen pohjavedenottamoilta sekä ottamoiden suoja-alueet,
- Sulkavanjärven ja Pieni-Sulkavan keskialivedenkorkeuksien nostaminen Siilinjoen padon avulla,
- Kevättömän ja Pöljänjärven säännöstely ja
- veden johtaminen Siilinjärven Pieni-Siili-nimisestä osasta nesteenä käytettäväksi Kasurilanmäen hiihtokeskuksen lumetusvetenä.

Rakentamista koskevia, yleensä rakentamisen jälkeen ei-valvontatoimia edellyttäviä kohteita ovat muun muassa kaapeleiden ja johtojen sijoittaminen vesialueelle sekä ruoppaukset ja rakentaminen vesialueella. Esimerkiksi Iso-Jälän ratapenkere on rakennettu Itä-Suomen vesioikeuden vuonna 1966 antamaan lupaan perustuen.

5.5 Muu valvonta

Autiorannan ja Jälänniemen pohjavesialueille, Harjamäki-Kasurila - ja Harjamäki-Käärmelahti -pohjavesialueille sekä Kärängänmäen pohjavesialueille on laadittu suojelusuunnitelmat, jotka kunnanvaltuusto on 17.12.2012 hyväksynyt.

Suojelusuunnitelmissa on toimenpidesuosituksia, joiden toteutusta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen osaltaan edistää.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on yhdessä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa seurannut kesäisin levätilannetta osana valtakunnallista leväseurantaa vuodesta 1996 alkaen. Viime vuosina valvontakohteina ovat olleet Ahmonlammen, Kevättömän Panninniemen, Pöljänjärven museon rannan ja Siilinjärven Siilinlahden uimarannat.

6. Valvontatoimenpiteet

6.1 Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvontaa toteutetaan ympäristöhallinnon antaman ympäristövalvonnan 16.5.2016 päivätyn ohjeen periaatteiden mukaisesti. Tapauksissa, joissa todetaan laiminlyöntejä tai joudutaan käyttämään hallintopakkoa, noudatetaan julkaisussa ”[Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaopas 2014](#)” (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014) esitettyjä ohjeita ja siinä kuvattuja menettelyjä.

Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät määräaikaistarkastukset paikan päällä kohteessa. Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan valvontaohjelman mukaista, suunnitelmallisesti määräajoin tehtävää luvan tai ilmoituksenvaraisen laitoksen tai toiminnan maksullista valvontatarkastusta, jossa käydään läpi valvontakohteen toimintaa, ympäristöriskejä, päästöjä ja ympäristövaikutuksia toiminnan luonne huomioon ottaen. Määräaikaistarkastuksella varmistetaan, että toiminta on ympäristöluvan tai toiminnanharjoittajan tekemän ilmoituksen mukaista, ja että toiminta täyttää ympäristölainsäädännön vaatimukset. Toimintaa koskeva ympäristölupapäätös käydään määräaikaistarkastuksella läpi keskittyen erityisesti lupamääräyksiin ja ympäristöluvan myöntämisperusteiden olemassaolon tarkastamiseen sekä siihen, vastaako toiminta lupaa kokonaisuudessaan. Tarkastuksella käydään läpi muun muassa laitoksen toiminta ja tilat, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettut toimenpiteet. Määräaikaistarkastus voi koostua useasta osatarkastuksesta.

Tarkastuksia tehdään myös esimerkiksi toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteamiseksi. Uusille lupavelvollisille kohteille tehdään ensimmäinen tarkastus toiminnan aloittamisen yhteydessä toimintaedellytysten täyttymisen varmistamiseksi.

Tarkastuksesta sovitaan etukäteen ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksesta laaditaan tarkastusmuistio/-pöytäkirja, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastus voidaan tehdä hakemuksen vireillä ollessa tai uuden laitoksen rakentamisen tai käyttöönoton yhteydessä.

Rekisteröitävien laitoksien valvonta jakautuu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvontaan, määräaikaistarkastuksiin ja toimitettujen seurantatietojen tarkastukseen. Rekisteröintimenettelyssä viranomainen tarkastaa, että toiminnanharjoittaja on toimittanut kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti tehdään, kun kaikki asetuksen mukaiset selvitykset on toimitettu. Rekisteröinti kirjataan, vaikka toiminta ei täyttäisi asetuksen vaatimuksia. Valvontamenettely käynnistetään heti, jos

rekisteröintiä varten saatujen selvitysten perusteella todetaan, ettei toiminta ole asetuksen mukaista.

Tarkastusten lisäksi muita valvontatoimenpiteitä ovat raporttien ja seurantatietojen tarkastaminen sekä ilmoitusten ja yleisöilmoitusten käsittely. Tarpeen mukaan raporteista pyydetään lisäselvityksiä. Tarkkailumääräyksiä tai hyväksytyä tarkkailusuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta. Tarkastuksilla tahi muutoin havaitut puutteet käsitellään valvontamenettelyjä hyödyntäen kehottamalla, määräämällä ja tehostamalla YSL:n mukaisilla hallintopakkokeinoilla (uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka). Valvontaan kuuluu myös rikosoikeudellisiin toimiin ryhtyminen tilanteessa, jossa toiminta ei täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia.

6.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

YSL 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta YSL 5.1,2 §:ssä tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

YSL 180 §:än perustuen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta säädetään YSL 175 §:ssä. Kiireellisessä tapauksessa väliaikaisen kiellon tai määräyksen voi antaa tahi toiminnan keskeyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen määräämä viranhaltija.

Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten (YSL 188 §). Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Ympäristöhaittaa koskevan ilmoituksen johdosta tehdään tarkastus, missä arvioidaan haittaa ja tarvittavia toimenpiteitä. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esimerkiksi terveyshaittaa koskevissa asioissa.

7. Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista peritään maksu Siilinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti. Tarkastusaikaan sisältyy tarkastuksen ennakkovalmistelu, keskimääräinen matka-aika, varsinainen tarkastus, tarkastuskertomuksen laadinta, toiminnanharjoittajan raporttien lukeminen ja muu

tarkastuksen aiheuttama jälkityö. Tarkastus voi olla koko kohteen toimintaan tarkoitettu tarkastus tai se voi olla kohdennettu vain tiettyyn toiminnan osaan.

Määräaikaistarkastusten lisäksi maksullisia valvontatoimenpiteitä ovat muun muassa vuosikertomuksen tarkastaminen, muu valvontaohjelmaan perustuva säännöllinen valvonta sekä tarkastukset, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 §:ssä tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne sekä samoin jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on 55 € tunnilta (vuoden 2017 taksa).

8. Valvontaohjelma

8.1 Valvonnan toteutuminen

Ympäristönsuojelun valvonta Siilinjärvellä on vuodesta 2016 alkaen perustunut vuosittain laadittuihin valvontaohjelmiin. Vuonna 2016 valvonnan pääpaino oli selvittää eläinsuojien ympäristöluvanvaraisuus muuttuneeseen luvanvaraisuuskynnnykseen (570 ey) perustuen. Vuonna 2017 tavoitteena on saattaa valvonta ajan tasalle. Seuraavassa taulukossa on vuoden 2016 valvontaohjelmaan perustuvien tarkastusten määrä ja vuoden 2017 valvontaohjelmassa suunniteltujen tarkastusten määrä.

Toimiala	Valvontaluokka ^{a1)}	Kohteiden lukumäärä ²⁾	Vuonna 2016 tehdyt tarkastukset	Vuonna 2017 suunnitellut tarkastukset
Metalliteollisuus	III	3	0	2
Energian tuotanto	III - IV	8	0	8
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	III	8	2	6
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	IV	0		
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto sekä asfalttiasema	III	18	0	13
Mineraalituotteiden valmistus	II	1	0	1
Nahan tai tekstiilien laitospäinen tuotanto tai käsittely	III	1	0	1
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	III	1	1	0
Eläinsuojat tai kalankasvatus	III - IV	27	8	6
Liikenne	II	1	0	0
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	II - IV	8	0	7
Muu toiminta ³⁾	II - IV	4	0	1
Yhteensä		79	11	45

1) Valvontaluokka määräytyy toimialakohtaisen ja laitospähtaisen riskinarvioinnin perusteella.

Valvontaluokat ovat: valvontaluokka I, tarkastus vuosittain; valvontaluokka II tarkastus kerran kolmessa vuodessa; valvontaluokka III, tarkastus kerran viidessä vuodessa, valvontaluokka IV, tarkastus kerran kahdeksassa vuodessa.

2) Tilanne 31.12.2016

3) Ympäristönsuojelulaki 27.2,1 § ja 27.2,3 § sekä ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohta 14

8.2 Valvontaohjelman laatiminen

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan perustuen laaditaan vuosittain valvontaohjelma, johon kootaan laitoskohtainen suunnitelma vuoden aikana tehtävistä ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastuksista ja laitosten muusta säännöllisestä valvonnasta. Ohjelmaa varten laitoskohtainen riskinarviointi päivitetään. Ohjelman liitteenä on laitoskohtainen tarkastussuunnitelma. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaan liittyvä yksityiskohtainen toimenpide- ja kohdeluettelo ei ole julkinen.

Ohjelman laadittaessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen. Määräaikaistarkastusten järjestämisessä ei käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelmassa huomioidaan myös jätelain mukaiset roskaantumistarkastukset sekä alueiden siisteystarkastukset, joita tehdään yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa.

Ympäristönsuojelupäällikkö valvoo valvontaohjelman toteutumista ja arvioi valvonnan vaikuttavuutta. Arviointia käytetään apuna laadittaessa seuraavan vuoden ohjelmaa. Valvontaohjelma sekä raportti valvonnan toteutumisesta viedään viranomaislautakunnalle tiedoksi.